

Ansamblul de percuție GAME

Sonoritățile unei păduri tropicale au marcat începutul lucrării *Wind in the bamboo groove* a lui Keiko Abe, prin rezonanțe ca de bambus și ciripit de păsări. Timbralitatea ușoară, lemnoasă redată în extinse tremollo-uri pare a ilustra întocmai ideea vântului ce se plimbă printre bambuși. Momentele meditative au fost pauzele de respiro, contrastul pentru momentele tematice - un motiv în ostinato, în registrul grav, fiind baza peste care se țes alte fraze, intercalate, contrapunctate.

Cu un material sonor destul de restrâns, lucrarea *Solo* (pentru marimbă și vibrafon) de Ștefan Niculescu pare un fundal al gândurilor, tăcut, aerisit și reflexiv - în care se conturează adesea întrebări retorice, în special prin celula-leitmotiv de la vibrafon (terță mică descendentă - nonă mare ascendentă), aproape tematică dar niciodată în prim-plan, ci subtilă, ca o șoptă pentru sine.

Folosind doar instrumente ritmice neacordabile, *Theatric no. 6* (duo percuție) de Casey Cangelosi are un spirit tribal și destul de spectaculos, captivant prin performanța solicitată instrumentiștilor de partitură, dar virtuozitatea ansamblului GAME nu a fost nicicând o problemă. Tensiuni de energie se acumulează și explodează pentru a se dispersa, densitățile fluctuează, se rarefiază pentru a se acumula din nou într-o concentrare hipnotică.

Tremollo-uri de o melancolie diafană evidențiază fascinația acelui murmur continuu, specific marimbei, în piesa *Departures* (pentru două marimbe), a lui Emmanuel Séjourné. Îndepărtarea de aceste ritmuri amorfe se configurează întru claritate - păstrând spiritul melancolic, energizat acum de un dinamism pregnant - prin asimilarea unor tipare ritmice de muzică latino-americană (folosite des în muzica de jazz, un gen muzical în care compozitorul este activ ca interpret, improvizator etc).

Influențele asimilate și modul în care sunt redată oferă muzicii lui Séjourné o notă de extremă familiaritate, prin simplitatea și factorul *digerabil*, ce duce la un anumi grad de prezizibilitate dulceagă - tendință ce poate fi contracarată de o anumită simplitate „curată”, anulând pericolul de a deveni chiar *siropos*; tendință al cărei alt antidot se găsește, din punctul meu de vedere, chiar în instrumentele abordate, întrucât percuțiile folosite aici au o anumită puritate și spectaculozitate. În orice caz, lucrarea compozițională se ridică deasupra „acuzărilor” de mai sus, prin inserțiile cromatice ce aduc un plus de culoare, dar și prin interpretarea expresivă. Beneficiul prezenței unei astfel de piese într-un recital de muzică nouă constă în varietatea stilistică, lucrarea înlesnind ascultătorului apropierea de estetica muzicii noi.

În *Attracteur étrange*, de Lucian Mețianu, obiecte sonore dispersate într-un spațiu fără formă se apropie, treptat, pe neștiute, unele de celelalte, se *atrag* și diminuează spațiul dintre ele, până la suprapunere. Un interesant și expresiv exercițiu de coagulare, de configurare, din obiecte împrăștiate fiind create forme coerente.

Poate un mod de a te bucura mai mult de aranjamentul de Safri Duo pentru două marimbe al lucrării *Alborada del Gracioso* de Maurice Ravel ar fi dacă nu ai cunoaște originalul. Neaflându-mă în această situație, pentru mine a lipsit ceva, dar sigur, varianta de față are meritele ei. Rotunjimile timbrale ale marimbei creează imagini sonore inedite, contrastul registrelor fiind și un contrast al luminilor, între umbră și strălucire. Aranjamentul aduce la suprafață valențele de joc, jucărie și expresia de bucurie ce le însoțește.

precursor al *hermeneuticii* secolului XX. În ciuda constituției telurice, Mercur deține și câteva din atributele magico-poetice, senzoriale ale Lunii, cu care este aseamănat adesea. Nu întâmplător, Mihaela Vosganian îi dedică cele mai lirice, mai diafane și mai încărcate de religiozitate pagini sonore. La un moment dat, întregul spațiu cosmic e împresurat de modulațiile unei cântări cu rezonanță de rugăciune, sau de *Psalm* biblic, davidian, murmurate de un grup vocal acompaniat de armoniile serafice ale harpei. Imaginea proiectată pe ecran evocă instrumentul ținut în mâini de către însuși David, așa cum se observă, privind statuia de bronz care-l înfățișează pe regele israeliților, plasată pe culoarul ce duce la mormântul său din Ierusalim. Concomitent, pe același ecran sunt proiectate simboluri iudaice (steaua cu șase colțuri sau „steaua lui David”), și altele, masonice. În timp ce planeta plutește lin prin spațiu, Liliana Iorgulescu iscodește interiorul unui vas alb deasupra căruia își înclină chipul, zâmbind candid, a *mirare*. Personal, interpretez momentul de mare frumusețe și delicatețe expresivă, ca pe o variantă profană a ideii de filosofie născândă, *filosofia mirabilis*... Pe fundalul arpegierilor de o puritate arhetipală ale harpei, se suprapune, deodată, o formă stilizată, din două triunghiuri legate, pe verticală, printr-un pătrat. În interiorul acestei forme supraetajate se află acea „ființă de mijloc” (Omul),

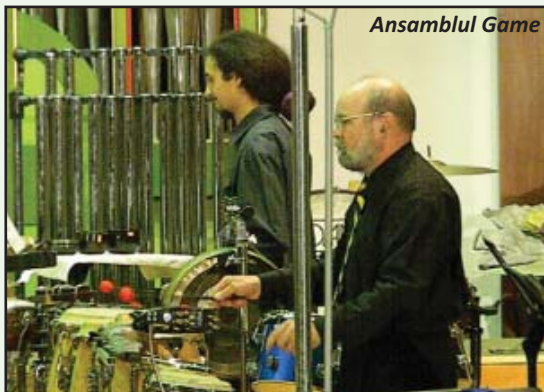
prinsă între „înaltul Cerului” (vârful triunghiului superior), *Principiul*, conform René Guénon, și suprafața Pământului (baza triunghiului inferior, cu vârful în jos), „ochiul inimii”, după același ezoterist francez, cunoscut și ca „al treilea ochi” sau „ochi frontal”, în simbolistica masoneriei. În alți termeni, Mihaela Vosganian vrea, poate, să atragă atenția asupra înțelesului *hermetic* al *tabulei smaragdine*: „puterile lucrurilor superioare” stau „laolaltă (ori sunt asemenea) cu cele inferioare”, sau, *mircocosmosul reflectă macrocosmosul, și invers*. Imaginile acestea fac trecerea la ultimul ciclu planetar, cel *Jupiterian*, asimilat de către compozitoare „arhetipului jungian al centrului și al aerului”, cu alte cuvinte, un fel de „agent spiritual, intermediar între Cer și Pământ”.

Planeta „pluristratificată” e dominată chiar de figura impunătoare a lui Jupiter cu fulgerul în mâna dreaptă, zeul tunetelor, dar și simbol al credințelor religioase grecești, divinitatea greacă arhetipală prin excelență, echivalentul lui Zeus în mitologia greacă. Tunetele pe care le provoacă au și darul de a strălumi spațiul cosmic, oferind priveliști feerice! Este ceea ce a semnalat Mihaela Vosganian prin introducerea, în final, a unui spectacol de „laser lighting” amețitor, destul de redundant, și, care, după părerea mea, ar fi putut lipsi. Contururile luminoase care delimitau, pe ecran, geometria formelor diferitelor constelații, ca și vocile baritonale care îngânau, în adâncul spațiului cosmic, incantații primitiv-ritualice, de la-nceputul lumii, ar fi fost de ajuns pentru completarea tabloului sincretic al unui Univers cu adevărat „fascinant”, într-o perpetuă devenire.

Impecabile, scenografia virtuală semnată de Ciprian și Dan Făcăeru, coregrafia realizată de Liliana Iorgulescu și Andreea Duță, și, nu în ultimul rând, montajele imaginilor precreate de către Armine Vosganian și Cristian Vlădescu.

Chiar dacă multitudinea de simboluri a generat uneori aglomerări excesive, dificil de urmărit și, mai ales, de asimilat, dată fiind structura de *palimpsest* semantic a spectacolului, noua creație a Mihaelei Vosganian a avut darul de a clinti, odată în plus, limitele rigide ale judecății comune. Cu certitudine, ecurile acestui *performance* inițiativ vor dăinui multă vreme de acum încolo.

Despina PETECEL THEODORU

Probabil cel mai spectaculos moment al serii, piesa lui Gene Koshinski *As one* (duo marimbă și percuție, unde ambii interpreți cântă cu o mână la marimbă și cu cealaltă la restul instrumentelor de percuție, față în față) pare un tur de forță în ceea ce privește concentrarea întru sincronizare perfectă, fiind deopotrivă un spectacol sonor și vizual (deși s-ar putea spune că percuția are mai întotdeauna această pregnanță a spectaculozității vizuale). Dar lucrarea nu se bazează doar pe complexitatea (sau dificultatea) intercalărilor ritmice, ci prezintă și varietate timbrală. Pasajele calme, calculate, se acumulează într-un final de forță. Un moment reușit și magnetic.

În *Mosaiques* de Anatol Vieru o primă secțiune delicată înfățișează o misterioasă liniște netăcută, printr-o răbdătoare explorare timbrală, calculată, în ritm egal. Abordarea în planul înălțimilor pare aproape serială, cu obiecte sonore dispersate în registre și instrumente diferite, dar revenirea ciclică a frazelor (niciodată identice) creează un soi de echilibru, frazele construind un ritm la scară mai mare. Totul duce la o explozie venită „de nicăieri”, pentru a reveni la ce a fost inițial. (Se poate spune și că e o singură secțiune, cu un gest contrastant spre final, dar acel gest, deși redus temporal, are o considerabilă densitate acumulată ce, dacă ar fi desfășurată, dilatată, ar dura, poate, cât „prima parte”). *Mosaiques* e piesa mea preferată din recitalul de față: prin simplitate creează o atmosferă misterioasă, nelipsită de o anumită ghidușie, iar această *disipare* sonoră mă atrage foarte mult, prin ideea de atenție... de respirație a fiecărui sunet individual, care parcă punctează Prezentul.

Deși s-a aflat în formulă restrânsă de această dată, GAME nu a dus lipsă nici de virtuozitate, nici de spectacol și nici de muzicalitate. Selecția de piese mi s-a părut foarte bună, de la intimități atmosferice la virtuozitate, de la îngândurări abstracte la directetea familiarității, compozitori străini și români deopotrivă, piese mai vechi și mai noi, într-un tot coeziv. Coordonăți (și însoțiți în interpretare) de către Alexandru Matei (un adevărat motor de energie) cei doi tineri talentați interpreți, Irina Rădulescu și Răzvan Florescu și-au (re)dovedit calitățile de muzicieni de calitate și au creat, alături de maestrul lor, încă un recital reușit, marca Ansamblul GAME.

Irina VESA

Incursiune în lumea liedului contemporan

În penultima zi de desfășurare a celei de-a XIII-a ediții a Festivalului Internațional Meridian, duo-ul cameral Bianca și Remus Manoleanu i-a invitat pe iubitorii liedului în Aula Palatului Cantacuzino la un rafinat recital ce a adus în prim-plan repertoriul contemporan dedicat ansamblului alcătuit din voce și pian. Cu o vastă experiență în manifestări artistice în care muzica contemporană este promovată prin excelență, cei doi muzicieni ne-au propus pentru întâlnirea cu publicul din 11 noiembrie, un program în care am putut remarca varietatea orientărilor stilistice a lucrărilor selectate ce au oferit un nou prilej de cunoaștere a unor creații muzicale aparținând muzicienilor români importanți din ultimele decenii, dar și a câtorva dintre valorile perene ale poeziei autohtone.

Pentru început am putut asculta în primă audiție absolută două lieduri, *La steaua și Valuri pe lac, stele-n ceruri*, compuse de Ede Terenyi pe versurile lui Mihai Eminescu și incluse în ciclul *Eminesciana*, în care soprana Bianca Manoleanu ne-a impresionat prin profunzimea interpretării sale, calitatea frazărilor și limpezimea glasului său, ce s-au pliat exemplar pe arhitectura sonoră de tip modal specifică muzicii lui Ede Terenyi, dar și pe atmosfera versului eminescian, evidențiată și de acompaniamentul rafinat al pianului. Abilitatea de a aborda mai multe tipuri de intonație pe care o are Bianca Manoleanu a fost vizibilă în miniaturile *Psalm* și *Primăvara* din ciclul *Imne*, compus

de Carmen Petra-Basacopol pe versurile lui Ioan Alexandru. Astfel, am remarcat modul în care soprana a alternat, așa cum solicită partitura, intonațiile ce fac trimitere la cântul de rugăciune ortodox și cele specifice muzicii contemporane, într-o desfășurare sonoră complexă.

A urmat apoi o nouă lucrare prezentată în primă audiție absolută, *In vestigiis Ovidii* compusă de Daniela Cojocar. Comemorându-l pe cel ce a lăsat o moștenire culturală emblematică cetății Tomisului, poetul roman Publius Ovidius Naso, poemul *In vestigiis Ovidii* prezintă într-o viziune componistică vibrantă și originală mesajul poetului aflat în exil. Din punct de vedere muzical, lucrarea Danielei Cojocar pune în evidență deopotrivă calitățile vocale ale interpretei, dar și pe cele actoricești, alternanța dintre momentele cântate și cele recitate relevând publicului complexitatea artistică pe care o are soprana Bianca Manoleanu.

Incursiunea în repertoriul românesc pentru voce și pian a continuat cu *Dimineața și Lăcrămioare*, două lieduri pe versuri de Vasile Alecsandri compuse de Radu Paladi, în care muzica de factură diatonică ce urmează linia tradiției liedului românesc a prilejuit celor doi interpreți crearea unei atmosfere calde, pline

Remus, Bianca, Stanca și Roman Manoleanu

de lirism, unde glasul catifelat și sigur etalat de Bianca Manoleanu, însoțit de liniile melodice mlădioase ale pianului, a potențat o arhitectură sonoră deopotrivă senină și interiorizată.

După ce am auzit prima audiție românească a pieselor *God's notebook* și *Aut of the depths* incluse în ciclul *God's Sabbatical* compus de Aharon Harlap, muzician canadian, în care elementul fundamental l-a constituit melosul evreiesc ce accentuează sensurile textelor provenite din Vechiul Testament și scrise în limba ebraică, în desfășurarea muzicală s-a produs o schimbare de expresie odată cu primele intonații ale lucrării *L'isolement* de Livia Teodorescu Ciocănea. Prezentată în primă audiție absolută cu acest prilej, poate cea mai avangardistă lucrare inclusă în program i-a adus pe scenă, într-un moment cu totul special, și pe cei doi copii ai cuplului Bianca și Remus Manoleanu, Stanca Maria Manoleanu și Roman Manoleanu, care au întregit astfel un tablou de familie eminent muzical. Cei patru interpreți au oferit o versiune dinamică și cu vervă a partiturii ce solicită pianului utilizarea unei game largi de efecte timbrale, inclusiv cele ce transformă instrumentul pentru scurt timp în unul de percuție, iar celor două soprane o dexteritate vocală și o virtuozitate în registrul acut, pe care Bianca și Stanca Manoleanu le dețin așa după cum am putut observa în cadrul acestui recital.

Cei doi interpreți principali, Bianca și Remus Manoleanu, au invitat apoi publicul în lumea poeziei lui Lucian Blaga, așezată pe portativul muzical de către Viorel Munteanu în liedul *Visătorul*. Al cincilea din ciclul *Omagiul lui Lucian Blaga*, ce se remarcă prin lumea modală comună și motive unificatoare precum motivul dorului, motivul luminii și mai ales melograma Blaga, *Visătorul* amplifică sensurile căutării transcendente de sine, ascensiunea anevoioasă de la vis la frică și invers, fiind sugerată muzical prin valorificarea staccato-ului vocal, pe care Bianca Manoleanu l-a stăpânit cu siguranță.